

404 Sivistyksen hallinto
Toiminnan kuvaus / palveluajatus Sivistyksen hallinto tarjoaa tukipalveluja sivistyksen toimialan yksiköille ja vastaa HYTE-koordinaatiosta kunnassa.
Vastuhenkilö sivistys- ja hyvinvointijohtaja
Tehtävä sivistyspalvelujen ja hyvinvointia tukevien palvelujen laadukas ja vaikuttava järjestäminen
Sitovia tavoitteita (Strategia, hyvinvointisuunnitelma ja LYK huomioiden) <ol style="list-style-type: none"> kestävään tulevaisuuteen tähtäävien kehittämishankkeiden tuki yksiköille: UKK3.0, LYK päivitetään toimintaa ohjaavaan suunnitelmiin näkyviksi lapsen oikeuksien toteutuminen perehdytetään henkilöstö lapsen oikeuksiin kehitetään työkaluja ja toimintamalleja lapsivaikutusten arvioinnin vahvistamiseen HYTE-työssä kehitetään konkreettisia työkaluja tai toimintamalleja ynnä verkostoja vanhemmuuden tukemiseen sekä ikäihmisten osalta yksinäisyyden vähentämiseen sekä osallisuuden ja naapuriavun vahvistamiseen
Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiseksi <ol style="list-style-type: none"> UKK3.0-hanke toteutuu laajassa kuntaverkostossa, jonka toiminnan tuloksellisuus ei ole yksin Rautalammin kunnan toimin vaikuttavissa 2-4 LYK-hanke ulottuu kuntaorganisaatiossa sivistyksen toimialan ulkopuolelle, tuloksellisuus ei ole yksin sivistysosaston vaikuttavissa 5 ja 6 tavoitteen toteutuminen edellyttää laajaa yhteistyötä kunnan yksiköiden kesken sekä kunnassa kolmannen sektorin ja hyvinvointialueen toimijoiden kanssa
Tunnusluvut ja mittarit, tavoitteiden toteutuminen <ol style="list-style-type: none"> UKK3.0-projektissa piirtyy selkeä kuva etenemisestä OPH:n rahoituskauden jälkeen <ul style="list-style-type: none"> Ops on julkistettu. Tulevan syyslukukauden henkilöstön koulutuskalenteri on jäsentymässä. 1b ja 2: ohjelmia ja suunnitelmia päivitetty lapsen oikeuksien näkökulmasta <ul style="list-style-type: none"> Päivitettyjä suunnitelmia: opiskeluhoitosuunnitelma, ehkäisevän päihdetyön suunnitelma, hyvinvointisuunnitelma, kulttuurikasvatussuunnitelma, liikunnan edistämissuunnitelma, nuorisotyön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, kuntastretgia Käsittelykierrossa: osallisuusohjelma, kunnan toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, kotouttamisohjelma, ilmastosuunnitelma 1b ja 3 perehdytetyn henkilöstön ja yksikköjen määrä, <ul style="list-style-type: none"> Perhdytetyt yksiköt: varhaiskasvatus ja esiopetus, hallintotiimi, teknisen toimen hallinto, nuorisotyö ja liikunta, kirjasto; hyvinvointilautakunta, tarkastuslautakunta, kunnanhallitus, kunnanvaltuusto Tulossa keskuskeittiö (toukokuu), perusopetuksen ja lukion henkilöstö (elokuu) 1b ja 4 LAVA-materiaaleja tuotettu, vähintään 1 pilotointi toteutettu, koulutuksista on jaettu tietoa <ul style="list-style-type: none"> UNICEFin koulutuksista tiedotettu LAVA-materiaaleja tuotettu 1 pilotointi toteutettu 5: syntyy materiaalipankki vanhemmuuden tukemiseen sekä toimintamalli tiedon jakamiseen, jaettujen tietopakettien määrä, tilaisuuksien määrä <ul style="list-style-type: none"> Lukiolla huoltajayhteistyön pilotoitu malli Varhaiskasvatuksessa koottu mahdollisia toimintamalleja Alueellisista ja valtakunnallisista digitaalisista huoltajailloista on välitetty tietoa wilman ja daisyn kautta, 12 tilaisuutta

6: syntyä toimintamalli, jaetaan tietoa

	TP25	TA25	TA26	TOT 1-4-26	TOT 1-4-25	muutos 25 > 26	muutos %	TOT-%
						€	25>26	per TA26
C404 Hallinto								
Ulkoiset tapahtumat								
Toimintakulut	-94982	-104052	-99056	-30397	-31364	-967	-3 %	30,7
Toimintakate ulkoiset	-94982	-104052	-99056	-30397	-31364	-967	-3 %	30,7
Sisäiset tapahtumat								
Tulot sisäiset	465	500	500	130	193	63	-33 %	26,0
Menot sisäiset	-2313	-1612	-2181	-747	-754	-7	-1 %	34,3
Toimintakate sisäiset	-1848	-1112	-1681	-617	-561	56	10 %	36,7
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-96831	-105164	-100737	-31014	-31925	-911	-3 %	30,8

410 Perusopetus
<p>Toiminnan kuvaus / palveluajatus Perusopetus tarjoaa kaikille lapsille tiedolliset ja taidolliset välineet elämässä pärjäämiseen. Arvomme sinnikkyys, kunnioitus ja vastuuntunto ohjaavat toimintaamme. Opetus- ja kasvatustyötä teemme yhteistyössä oppilaiden, vanhempien, henkilökunnan ja muiden sidosryhmien kanssa. Tavoitteenamme on omat vahvuutensa tunteva, rohkeaksi toimijaksi kasvava oppilas, joka saa tarvittavat valmiudet elämään ja jatko-opintoja varten.</p>
<p>Vastuhenkilö Perusopetuksen rehtori</p>
<p>Tehtävä Perusopetus antaa pohjan laajan yleissivistyksen muodostamiseen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen sekä valmiudet toisen asteen opintoihin. Opetus edistää osallisuutta ja kestäväää elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Se edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Lähde: <i>Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014</i></p>
<p>Sitovia tavoitteita (Strategia, hyvinvointisuunnitelma ja LYK huomioiden)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kouluinnostuksen ja oppimisesta kiinnostumisen kasvattaminen 2. Oppilaiden osallisuuden vahvistaminen ja aikuisten välittävän läsnäolon lisääminen 3. Vanhemmuuden vahvistaminen ja yhteistyö kotien kanssa
<p>Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiseksi</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Työrauhaongelmat ja henkilöstön kuormitus 2. Toimintamallien puute tai vakiintumattomuus, henkilöstön kuormitus 3. Toimintamallien kehittymättömyys
<p>Tunnusluvut ja mittarit Palautekyselyn kysymykset:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>Oppiminen kiinnostaa minua</i> 2) <i>Opettajat kiinnittävät huomiota oppilaiden hyvinvointiin ja Minua kannustetaan osallistumaan aktiivisesti koulun toimintaan</i> 3) <i>Ajatuksiani kuunnellaan koulun tapaamisissa ja oppilaskyselyn hyvinvointi-osion ka</i>
<p>Toiminnan painopistealueet 2026 Oppilaiden kouluinnostuksen ja osallisuuden kasvattaminen ja aikuisten välittävän läsnäolon vahvistaminen. Oppilaiden hyvinvoinnin tukeminen kotona ja koulussa.</p>
<p>Tavoitteiden toteutuminen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kouluviihtyvyyttä on kehitetty yhdessä oppilaiden kanssa. 2. Oppilaskunta on toiminut aktiivisesti mm. kouluviihtyvyyssprosessissa. Kyselyitä on toteutettu kattavasti eri teemoista. Osallisuutta arvioitu osana lukuvuoden arviointia henkilöstön kanssa. 3. Välitetty vanhemmuutta tukevaa tietoa verkostoista sekä osana uusien oppilaiden tutustumista.

	TP25	TA25	TA26	TOT 1-4-26	TOT 1-4-25	muutos 25 > 26	muutos %	TOT-%
C410 Peruskoulu						€	25>26	per TA26
Ulkoiset tapahtumat								
Toimintatuotot	342753	86400	100000	126288	179002	52714	-29 %	126,3
Toimintakulut	-2713392	-2912247	-2540816	-807466	-956675	-149209	-16 %	31,8
Toimintakate ulkoiset	-2370639	-2825847	-2440816	-681179	-777673	-96494	-12 %	27,9
Sisäiset tapahtumat								
Suunnitelmapoistot	-214582	-214451	-144533	-71615	-71593	22	0 %	49,5
Tulot sisäiset	25502	25400	24000	9182	9507	325	-3 %	38,3
Menot sisäiset	-517325	-429399	-458518	-149809	-176267	-26458	-15 %	32,7
Toimintakate sisäiset	-706404	-618450	-579051	-212242	-238354	-26112	-11 %	36,7
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-3077043	-3444297	-3019867	-893421	-1016027	-122606	-12 %	29,6

Lukio 4200

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Rautalammin lukio tarjoaa laadukasta lukiokoulutusta viihtyisissä tiloissa. Meille on tärkeää, että huolehdimme lähialueen vetovoimaisuudesta ja kannamme vastuuta paikallisesti, valtakunnallisesti ja myös globaalisti. Pidämme huolta, että lasten oikeudet toteutuvat läpi kaiken toimintamme. Opetamme opiskelijoillemme akateemisten taitojen lisäksi taitoja itsenäiseen elämään ja itsensä kehittämiseen.

Yrittäjämäinen asenne, kestävän kehityksen huomioiminen ja kansainvälisyys näkyvät koulumme arjessa ja toiminnassa. Välitämme toisistamme. Henkilökunnan ja opiskelijoiden hyvinvointi ovat keskeisiä toiminta- ajatuksiamme. Tavoitteenamme on hyödyntää paikallisia olosuhteita tehokkaasti ja olla aktiivinen toimija myös kunnan vetovoimaisuuden lisäämisessä. Yhteistyö Rautalammin ratsastuskeskuksen kanssa luo pohjaa lukion markkinoinnille ja tarjoaa vakaan opiskelijavirran. Teatteri-ilmaisun ja musiikin keinoin ilmaisemme paikallista osaamista ja otamme kantaa yhteiskunnallisiin ja globaaleihin ilmiöihin.

Vastuhenkilö

Mari Pirkkala

Tehtävä

Rehtori

Sitovia tavoitteita (Strategia, hyvinvointisuunnitelma ja LYK huomioiden)

1. Vanhemmuuden tukeminen
2. Opiskelijamäärä syksyllä 2026 vähintään 120
3. Uusia kansainvälisiä opiskelijoita vähintään 5 syksyllä 2026

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle

1. Vanhemmat eivät innostu koulun tarjoamasta toiminnasta tai informaatiosta.
2. Kilpailu opiskelijoista kiristyy nuorten määrän vähetessä valtakunnallisesti. Lisäksi ratsastusta tarjoavien lukioden määrä kasvaa.
3. Uusille KV-opiskelijoille tulevat lukuvuosimaksut vaikeuttavat opiskelijoiden mahdollisuuksia Suomessa.

Tunnusluvut ja mittarit

1. Kv-opiskelijoiden huoltajakontaktien määrä
2. Huoltajille suunnattujen tapahtumien ja viestinnän määrä
3. Toteutuva opiskelijamäärä
4. Uusien kv-opiskelijoiden määrä

Tunnusluvut ja mittarit / toteutuma

1. Kevätlukukautena 3 kpl + 2 opiskelijat + huoltajat –tapaamista. **Tavoite saavutettu.**

2. Kevätlukukautena 1 etäesittely + 3 etähuoltajatilaisuutta sekä raportit kyselyistä. **Tavoite saavutettu.**
3. Nyt 121 opisk. Ensi syksyn arvioitu 130 opiskelijaa, eli **tavoite saavutetaan.**
4. Nyt lukiossa 22 KV-opiskelijaa, eli kasvua määrään tullut kevätlukukauden aikana 9 opiskelijan verran, mutta osa vanhoista vaihtanut koulua. Nyt otetut, viitosperiodissa koulunsa aloittaneet ovat syksyn ykkösiä, eli **tavoite ylitetty.**

Toiminnan painopistealueet 2026

Lukuvuoden 2025–2026 teemana on ”Teknologia osana oppimista”.

Painopisteet:

- Ratsastus
- Teatteri
- Markkinointi
- Kansainvälisyys

	TP25	TA25	TA26	TOT 1-4-26	TOT 1-4-25	muutos 25 > 26	muutos %	TOT-%
						€	25>26	per TA26
C420 Lukio								
Ulkoiset tapahtumat								
Toimintatuotot	29778	18100	14100	12732	18593	5861	-32 %	90,3
Toimintakulut	-1078673	-1065110	-1144875	-392426	-325510	66916	21 %	34,3
Toimintakate ulkoiset	-1048896	-1047010	-1130775	-379694	-306917	72777	24 %	33,6
Sisäiset tapahtumat								
Suunnitelmapoistot	-114733	-114733	-114733	-38244	-38244	0	0 %	33,3
Tulot sisäiset	3293	4400	4400	2580	1190	-1390	117 %	58,6
Menot sisäiset	-184919	-147678	-182986	-47196	-46199	997	2 %	25,8
Toimintakate sisäiset	-296359	-258011	-293319	-82860	-83254	-394	0 %	28,2
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1345255	-1305021	-1424094	-462555	-390171	72384	19 %	32,5

<p>440 Vapaa sivistystyö ja taiteen perusopetus</p>
<p>Toiminnan kuvaus / palveluajatus Sisä-Savon kansalaisopiston tarjonnassa on Rautalammin kunnan alueella monipuolisesti kursseja eri-ikäisille kuntalaisille. Yleisöluennot ovat kaikille avoimia. Kurssisuunnittelua tehdään kuntalaisia osallistaen.</p> <p>Kuopion konservatorio järjestää taiteen perusopetusta musiikissa. Opetus on pitkäjännitteistä musiikillisten taitojen ja valmiuksien kartuttamista. Oppilaat esiintyvät kunnassa toteutettavissa tilaisuuksissa.</p> <p>Harrastusmahdollisuudet tukevat lapsen oikeutta elämään ja kehittymiseen.</p>
<p>Vastuhenkilö Sivistys- ja hyvinvointijohtaja</p>
<p>Tehtävä Hyvinvointia tukevien vapaa-aikapalvelujen monipuolinen tarjoaminen kuntalaisille. Tietojen, taitojen kartuttaminen ja jalostaminen sekä fyysisen kunnan monipuolinen kohottaminen.</p>
<p>Sitovia tavoitteita (Strategia ja hyvinvointisuunnitelma huomioiden)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kurssitarjonta sisältää monipuolisesti ainakin liikuntaa, eri taiteenalojen kursseja, kädentaitoja ja kieliä. Toteutunut 2. Kurssimäärä supistuu enintään 10%, tot -6,5% 3. Konservatorion oppilasmäärä on vähintään 7; tot 12 4. konservatorion kanssa syntyy uusi oppilaspaikkasopimus
<p>Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiseksi Kunnalla ei ole suoraa edustusta oppilaitosten hallinnossa, ja näkemyksen välittyminen on epäsuoraa. Valtio suunnittelee taiteen perusopetuksen rahoituksen ja lainsäädännön kokonaisuudistusta.</p>
<p>Tunnusluvut ja mittarit, tavoitteiden toteutuminen Kansalaisopisto Opetustuntien määrä vähintään 1900; tot 1980 Toteutuneet kurssit vähintään 80: tot 79 Konservatorio Opetustuntien määrä vähintään 320; tot noin 400 Oppilaiden määrä vähintään 7; tot 12</p>
<p>Toiminnan painopistealueet 2026 Hyvinvointinäkökulman vahvistaminen, palvelun saatavuuden varmistaminen ja vahvistaminen.</p>

	TP25	TA25	TA26	TOT 1-4-26	TOT 1-4-25	muutos 25 > 26	muutos %	TOT-%
C440 Aikuiskoulutus						€	25>26	per TA26
Ulkoiset tapahtumat								
Toimintatuotot	-22	0	0	-29	-10	19	190 %	
Toimintakulut	-80560	-86000	-88200	-32299	-38508	-6209	-16 %	36,6
Toimintakate ulkoiset	-80581	-86000	-88200	-32328	-38518	-6190	-16 %	36,7
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-80581	-86000	-88200	-32328	-38518	-6190	-16 %	36,7

450 Joukkoliikenne
<p>Toiminnan kuvaus / palveluajatus Joukkoliikennepalvelu mahdollistaa kyliltä asioiminen kirkonkylälle, kirkonkylältä joukkoliikennevuorot Suonenjoelle ja Kuopioon sekä toimivat vaihtoyhteydet eri puolille Suomea.</p> <p>Joukkoliikennyhteydet tukevat lapsen oikeuksista osallisuutta.</p>
<p>Vastuhenkilö Sivistys- ja hyvinvointijohtaja</p>
<p>Tehtävä Joustavaa asumista tukevat joukkoliikennepalvelut</p>
<p>Sitovia tavoitteita (Strategia ja hyvinvointisuunnitelma huomioiden) 1. Tiedotuksen kehittäminen 2. Matkaketjuajattelun vahvistaminen 3. Liikennetarjonnan supistaminen vastaamaan talouden resursseja</p>
<p>Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle Kustannuskehitys on ennakoimatonta. Näkemyksen välittyminen ELYn suuntaan on haastavaa, kuntien tarpeet ja näkemykset poikkeavat toisistaan. ELY-liikenteessä kustannuspaine on merkittävä.</p>
<p>Tunnusluvut ja mittarit, tavoitteiden toteutuminen Matkustajamäärän kehitys; alkuvuoden tieto ei vielä käytettävissä Matkaketjujen muodostuminen määrä: 9/10 suunnassa Kuopio; 5/8 suunnassa Rautalampi Aikataulukaisujen määrä ja jakelujen määrä: alkuvuoden aikana 2</p>
<p>Toiminnan painopistealueet 2026 Kunnan sisäisestä liikenteestä tiedottaminen tehokkaasti ELY-liikenteeseen näkemyksen välittäminen matkaketjujen parantamiseksi</p>

	TP25	TA25	TA26	TOT 1-4-26	TOT 1-4-25	muutos 25 > 26	muutos %	TOT-%
C450 Joukkoliikenne						€	25>26	per TA26
Ulkoiset tapahtumat								
Toimintakulut	-35825	-40000	-42500	-329	-9256	-8927	-96 %	0,8
Toimintakate ulkoiset	-35825	-40000	-42500	-329	-9256	-8927	-96 %	0,8
Sisäiset tapahtumat								
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-35825	-40000	-42500	-329	-9256	-8927	-96 %	0,8

453 Varhaiskasvatus
<p>Toiminnan kuvaus / palveluajatus Varhaiskasvatuksen tavoitteena on järjestää laadukasta ja pedagogisesti perusteltua hoitoa, kasvatusta ja opetusta kaikille alle kouluikäisille lapsille varhaiskasvatusmuodosta riippumatta. Toiminta perustuu varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin ja Rautalammin varhaiskasvatussuunnitelmaan.</p>
<p>Vastuhenkilö Varhaiskasvatusjohtaja-päiväkodin johtaja</p>
<p>Tehtävä Laadukkaiden varhaiskasvatuspalveluiden tarjoaminen osana Rautalammin kunnan sivistystoimea.</p>
<p>Sitovia tavoitteita (Strategia, hyvinvointisuunnitelma ja LYK huomioiden)</p> <p>1.Laadukas pedagoginen varhaiskasvatus Hyödynnetään Karvin laadunarviointijärjestelmää ja kehitetään toimintaa. Tuetaan henkilöstön pedagogista osaamista pedatiimeillä, mahdollisuudella osallistua koulutuksiin ja jakaa tietoa muille talonpalavereissa ja omissa tiimeissä.</p> <p>2. Vanhemmuuden tukeminen Tuetaan lasten ja huoltajien välistä vuorovaikutusta yhteisillä tapahtumilla. Huoltajia tuetaan lisäämällä huoltajien tietoa lapsen kehitykseen, kasvuun ja tukeen liittyvissä asioissa ja välitetään tietoa hyvinvointialueen palveluista lapsille ja perheille yhteisissä keskusteluissa, kuten vasukeskusteluissa ja lapset puheeksi keskusteluissa. Asiakasraadin kokoukset ylläpitävät huoltajien ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä lasten eduksi.</p> <p>3. Hyvinvoinnin tukeminen Lisäämme lasten hyvinvointia luontoyhteyttä vahvistamalla ja luomalla luontovuosikellon toiminnan tueksi. Lapset otetaan osalliseksi mukaan suunnittelemaan luonnossa tapahtuvaa toimintaa. Lasten ääntä kuunnellaan lasten kehitykselle ominaisimmilla tavoilla:lapsia havainnoimalla, haastatteleamalla ja lasten kokouksissa. Hyvinvoivat lapset tarvitsevat hyvinvoivia aikuisia, joten tuetaan henkilöstön hyvinvointia jatkamalla hyvinvointiryhmän toimintaa ja jatketaan mielenhyvinvoinnin abc-mallin mukaista toimintaa ja pyritään positiivisen toimintakulttuurin ylläpitämiseen.</p>
<p>Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle</p> <p>1.Toimintaan ei sitouduta, henkilöstön poissaolot 2. yhteisiä tapahtumia ei järjestetä tai niihin ei saada osallistettua perheitä 3.hyvinvoinnin ja positiivisen toimintakulttuurin ylläpitämiseen ei sitouduta, henkilöstön poissaolot</p>
<p>Tunnusluvut ja mittarit</p> <p>1. Mitataan Karvin kyselyjen toteutumista ja pedagogisen osaamisen lisääntymistä sekä koulutuksiin osallistumisen määrällä että eri tiimien toteutumisten määrällä.</p> <p>2. Mitataan yhteistyön määrää, kuinka monta kertaa vuodessa yhteisiä tapahtumia järjestetään ja toteutuvatko asiakasraadin palaverit, vasut ja lapset puheeksi keskustelut.</p> <p>3. Luodaan luonnonvuosikello ja mitataan työhyvinvointiryhmän kokoontumisen määrää ja tehdään mielenhyvinvoinnin abc-mallin suunnitelma tai jatketaan entisen suunnitelman toteuttamista</p>

Laadukas pedagoginen varhaiskasvatus	Toteutunut	Ei ole toteutunut
Karvin arvioinnin toteuttaminen		Ei ole vielä toteutunut
Tiimipalaverit <u>lkm/kk</u>	Toteutunut 2-4krt/kk	
Pedagoginen tiimi & talon palaveri kokoontuu <u>lkm/kk</u>	Toteutunut 2krt/kk	
Vanhemmuuden tukeminen		
Yhteiset tapahtumat <u>lkm/v</u>	Toteutunut 2 krt/v Silmussa 1-2v ryhmä ystävänäpäivä tapahtuma Satakieli mäenlaskutapahtuma	
Asiakasraadin yhteiset kokoontumiset krt/v	Toteutunut 1krt/v /tammikuussa	
Vasu- tai lapset puheeksi keskustelujen toteuttaminen	Arvioinnit kesken	
Hyvinvoinnin tukeminen		
Luonnon vuosikellon tekeminen	Toteutunut	
Työhyvinvointi ryhmän kokoontumiset <u>lkm/v</u>		Ei ole vielä toteutunut
Mielenhyvinvoinnin abc-suunnitelma tai entisen suunnitelman toteuttaminen	Toteutunut kaikissa ryhmissä	

Toiminnan painopistealueet 2026

- **Lapsen oikeudet ja niiden toteuttaminen:**
 - Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus
 - Lapsen edun ensisijaisuus
 - Oikeus elämään ja kehittymiseen
 - Lapsen näkemyksen kunnioittaminen
- **Vanhemmuuden tukeminen**

	TP25	TA25	TA26	TOT 1-4-26	TOT 1-4-25	muutos 25 > 26	muutos %	TOT-%
C453 Varhaiskasvatus						€	25>26	per TA26
Ulkoiset tapahtumat								
Toimintatuotot	109004	88243	81500	71359	63206	-8153	13 %	87,6
Toimintakulut	-1134112	-1332860	-1408951	-376276	-349039	27237	8 %	26,7
Toimintakate ulkoiset	-1025108	-1244617	-1327451	-304918	-285833	19085	7 %	23,0
Sisäiset tapahtumat								
Suunnitelmapoistot	-10263	-8483	-10142	-3281	-3495	-214	-6 %	32,4
Tulot sisäiset	17545	17300	17400	6009	5844	-165	3 %	34,5
Menot sisäiset	-342393	-344569	-336141	-116046	-118594	-2548	-2 %	34,5
Toimintakate sisäiset	-335111	-335752	-328883	-113318	-116244	-2926	-3 %	34,5
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1360218	-1580369	-1656334	-418236	-402077	16159	4 %	25,3

454 Esiopetus
<p>Toiminnan kuvaus / palveluajatus Esiopetuksen tavoitteena on vahvistaa ja tukea jokaisen lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen polkua joustavasti varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen. Toiminta perustuu esiopetussuunnitelman perusteisiin ja Rautalammin esiopetussuunnitelmaan.</p>
<p>Vastuhenkilö Varhaiskasvatusjohtaja-päiväkodin johtaja</p>
<p>Tehtävä Laadukkaiden esiopetuspalveluiden tarjoaminen osana Rautalammin kunnan sivistystoimea</p>
<p>Sitovia tavoitteita (Strategia, hyvinvointisuunnitelma ja LYK huomioiden) 1.Laadukas pedagoginen esiopetus Hyödynnetään Karvin laadunarviointijärjestelmää ja kehitetään toimintaa. Tuetaan henkilöstön pedagogista osaamista pedatiimeillä, mahdollisuudella osallistua koulutuksiin ja jakaa tietoa muille talonpalavereissa ja omissa tiimeissä.</p> <p>2. Vanhemmuuden tukeminen Tuetaan lasten ja huoltajien välistä vuorovaikutusta yhteisillä tapahtumilla ja retkillä. Huoltajia tuetaan lisäämällä huoltajien tietoa lapsen kehitykseen, kasvuun ja tukeen liittyvissä asioissa ja kerrotaan opiskeluhuollon ja hyvinvointialueen palveluista lapsille ja perheille yhteisissä keskusteluissa, esimerkiksi kasvatusvarteissa ja vasukeskusteluissa. Asiakasraadin kokoukset ylläpitävät huoltajien ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä lasten eduksi.</p> <p>3. Hyvinvoinnin tukeminen Lisäämme lasten hyvinvointia luontoyhteyttä vahvistamalla metsäeskaritoimintaa, jatkamalla liikunnallista toimintatapaa askelia lisäämällä ja luomalla luontovuosikellon toiminnan tueksi. Lapset otetaan osalliseksi mukaan suunnittelemaan luonnossa tapahtuvaa toimintaa. Lasten ääntä kuunnellaan lasten kehitykselle ominaisimmilla tavoilla: lapsia havainnoimalla, haastatteleamalla ja lasten kokouksissa. Hyvinvoivat lapset tarvitsevat hyvinvoivia aikuisia, joten tuetaan henkilöstön hyvinvointia jatkamalla hyvinvointiryhmän toimintaa ja jatketaan mielenhyvinvoinnin abc-mallin mukaista toimintaa ja pyritään positiivisen toimintakulttuurin ylläpitämiseen.</p>
<p>Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiseksi 1.Toimintaan ei sitouduta, henkilöstön poissaolot 2 yhteisiä tapahtumia ei järjestetä tai niihin ei saada osallistettua perheitä 3.hyvinvoinnin ja positiivisen toimintakulttuurin ylläpitämiseen ei sitouduta, henkilöstön poissaolot</p>
<p>Tunnusluvut ja mittarit 1.Mitataan Karvin kyselyjen toteutumista ja pedagogisen osaamisen lisääntymistä sekä koulutuksiin osallistumisen määrällä että eri tiimien toteutumisten määrällä. 2. Mitataan yhteistyön määrää, kuinka monta kertaa vuodessa yhteisiä tapahtumia järjestetään ja toteutuvatko asiakasraadin palaverit ja kasvatusvartit tai vasut. 3. Luodaan luonnonvuosikello ja mitataan työhyvinvointiryhmän kokoontumisen määrää ja tehdään mielenhyvinvoinnin abc-mallin suunnitelma tai jatketaan entisen suunnitelman toteuttamista.</p>

Laadukas pedagoginen esiopetus	Toteutunut	Ei ole toteutunut
Karvin arvioinnin toteuttaminen		Ei ole vielä toteutunut
Tiimipalaverit lkm/kk	1krt/kk	
Pedagoginen tiimi & talon palaveri kokoontuu lkm/kk	2 krt/kk toteutunut	
Vanhemmuuden tukeminen		
Yhteiset tapahtumat lkm/v		Ei ole vielä toteutunut
Asiakasraadın yhteiset kokoontumiset krt/v	Toteutunut 1krt/tammikuussa	
Kasvatusvarttien tai vasukeskustelujen toteutuminen	Arvioinnit toteutuneet keväällä	
Hyvinvoinnin tukeminen		
Luonnon vuosikellon tekeminen	Toteutui	
Työhyvinvointi ryhmän kokoontumiset lkm/v		Ei ole vielä toteutunut
Mielenhyvinvoinnin abc-suunnitelma tai entisen suunnitelman toteuttaminen	Toteutunut	

Toiminnan painopistealueet 2026

- **Lapsen oikeudet ja niiden toteutuminen:**
 - Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus
 - Lapsen edun ensisijaisuus
 - Oikeus elämään ja kehittymiseen
 - Lapsen näkemyksen kunnioittaminen
- **Vanhemmuuden tukeminen**

	TP25	TA25	TA26	TOT 1-4-26	TOT 1-4-25	muutos 25 > 26	muutos %	TOT-%
C454 Esiopetus						€	25>26	per TA26
Ulkoiset tapahtumat								
Toimintatuotot	7171	0	0	11	7735	7724	-100 %	
Toimintakulut	-134666	-172871	-173374	-26774	-43219	-16445	-38 %	15,4
Toimintakate ulkoiset	-127494	-172871	-173374	-26763	-35484	-8721	-25 %	15,4
Sisäiset tapahtumat								
Tulot sisäiset	2071	2100	2100	504	879	375	-43 %	24,0
Menot sisäiset	-18768	-20122	-14839	-5546	-7507	-1961	-26 %	37,4
Toimintakate sisäiset	-16697	-18022	-12739	-5041	-6629	-1588	-24 %	39,6
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-144191	-190893	-186113	-31805	-42112	-10307	-24 %	17,1

440 Nuorisotyö
<p>Toiminnan kuvaus / palveluajatus Nuoret kohtaava ja tavoitettava nuorisotyö. Nuorisotilaa pidetään avoinna säännöllisesti sekä järjestetään yhteisiä tapahtumia, teemapäiviä sekä retkiä. Nuorisotoimi koordinoi myös mm. kerhotoimintaa, nuorten kesätyöllistymistä, lapsiparlementtitoimintaa ja nuorisovaltuustotoimintaa. Nuoret pyritään aktivoimaan nuorisotyön sisällön suunnitteluun ja toteutukseen. Erityisnuorisotyössä etsivä nuorisotyöntekijä on erityistä tukea tarvitsevien nuorten tukena, sekä mukana ennaltaehkäisevässä nuorisotyössä. Koulunuorisotyöntekijä vastaa pääsääntöisesti kouluilla toteutettavasta nuorisotyöstä.</p> <p>Toimintaa ohjaa YK:n hyväksymä kansainvälinen lapsen oikeuksien sopimus.</p>
<p>Vastuhenkilö Vapaa-aikasihteeri, 70% työajalla</p> <p>Muu henkilöstö: Etsivä nuorisotyöntekijä, kokoaikatyö Koulunuorisotyö, kokoaikatyö</p>
<p>Tehtävä Laadukkaiden nuorisopalvelujen järjestäminen.</p>
<p>Sitovia tavoitteita (Strategia, hyvinvointisuunnitelma ja LYK huomioiden)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rakentaa toimiva lapsiparlamentti Rautalammin kuntaan. 2. Tiedottaa huoltajia ajankohtaisista aiheista eri viestintäkanavien kautta. 3. Nostaa aktiivisesti esille kouluterveyskyselyn tuloksia ja toimenpiteitä.
<p>Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiseksi Taloudelliset haasteet.</p>
<p>Tunnusluvut ja mittarit Vuosi 2024: Nuorisotilakävijöitä 2215 (YT:iden takia suppeammat aukioloajat) ja etsivän asikkaita vuodessa 41 (YT:iden takia katko palvelussa).</p>
<p>Toiminnan painopistealueet 2026 Monikanavainen tiedottaminen.</p>
<p>Tavoitteiden toteutuminen 1-4/12kk:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rautalammin kuntaan on rakennettu toimiva lapsiparlamentti. 2. Huoltajia on tiedotettu ajankohtaisista aiheista eri viestintäkanavien kautta (mm. Wilma, wa-ryhmä, some, huoltaja nuokut, kunnan nettisivut) 3. Kouluterveyskyselyn tuloksia ja toimenpiteitä on nostettu viikoittain esille sosiaalisessa mediassa. Lisäksi näistä on keskusteltu huoltajien nuokulla ja monialaisissa työryhmissä.

	TP25	TA25	TA26	TOT 1-4-26	TOT 1-4-25	muutos 25 > 26	muutos %	TOT-%
C460 Nuoriso						€	25>26	per TA26
Ulkoiset tapahtumat								
Toimintatuotot	77627	99500	42500	37250	45089	7839	-17 %	87,6
Toimintakulut	-187903	-217491	-203011	-48130	-54538	-6408	-12 %	23,7
Toimintakate ulkoiset	-110275	-117991	-160511	-10879	-9449	1430	15 %	6,8
Sisäiset tapahtumat								
Tulot sisäiset	1	0	0	150	1	-149	14900 %	
Menot sisäiset	-21190	-18125	-18787	-6942	-6566	376	6 %	37,0
Toimintakate sisäiset	-21189	-18125	-18787	-6792	-6565	227	3 %	36,2
TOIMINTAKATEYHTEENSÄ	-131465	-136116	-179298	-17671	-16014	1657	10 %	9,9

450 Liikunta
<p>Toiminnan kuvaus / palveluajatus Rautalammin kunnan liikuntatoimen keskeisenä tehtävänä on liikunnan ja muun terveyttä edistävän fyysisen aktiivisuuden tukeminen. Kunta tarjoaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja. Liikunnan toiminnallisesta yhdessä kunnan kanssa huolehtivat aktiiviset liikunta- ja urheiluseurat sekä yritykset. Urheiluseurat ovat kunnan liikuntapalveluiden tärkeä yhteistyökumppani.</p> <p>Toimintaa ohjaa YK:n hyväksymä kansainvälinen lapsen oikeuksien sopimus.</p>
<p>Vastuhenkilö Vapaa-aika sihteeri, 30% työajalla</p> <p>Muu henkilöstö: Uimahallin lippukassan hoitaja, osa-aikatyö ja tuntityö Uimahallin uinninvalvoja, osa-aikatyö ja tuntityö Liikuntaneuvoja, kokoaikainen</p>
<p>Tehtävä Laadukkaiden liikuntapalvelujen järjestäminen.</p>
<p>Sitovia tavoitteita (Strategia, hyvinvointisuunnitelma ja LYK huomioiden) 1. Monipuolisten liikuntapaikkojen turvaaminen ja tapahtumien toteutus: liikuntatoimi tukee järjestöavustuksella vuosittain urheiluseuroja liikuntatoiminnan järjestämiseksi 2. Liikuntavälituntien toteutuminen perusopetuksessa.</p>
<p>Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiseksi Taloudelliset haasteet ja energiahinnan nousu.</p>
<p>Tunnusluvut ja mittarit</p> <p>Vuosi 2024: Uimahallin kävijät/vuosi 6133 uimahallikävijää.</p>
<p>Toiminnan painopistealueet 2026 Lasten ja nuorten matalan kynnyksen maksuton toiminta.</p>
<p>Tavoitteiden toteutuminen 1-4/12kk: 1. Monipuolisten liikuntapaikkojen turvaaminen ja tapahtumien toteutus: liikuntatoimi tukee järjestöavustuksella vuosittain urheiluseuroja liikuntatoiminnan järjestämiseksi. Tavoite on toteutunut, ja avustukset jaettiin lautakunnassa. 2. Liikuntavälitunnit ovat toteutuneet perusopetuksessa.</p>

	TP25	TA25	TA26	TOT 1-4-26	TOT 1-4-25	muutos 25 > 26	muutos %	TOT-%
C470 Liikunta						€	25>26	per TA26
Ulkoiset tapahtumat								
Toimintatuotot	23528	21000	21000	4697	7436	2739	-37 %	22,4
Toimintakulut	-108166	-111458	-119280	-54679	-45731	8948	20 %	45,8
Toimintakate ulkoiset	-84638	-90458	-98280	-49981	-38295	11686	31 %	50,9
Sisäiset tapahtumat								
Suunnitelmapoistot	-26299	-26300	-25525	-8588	-8860	-272	-3 %	33,6
Tulot sisäiset	1701	1120	1220	0	0	0		0,0
Menot sisäiset	-30344	-24321	-31833	-8717	-10313	-1596	-15 %	27,4
Toimintakate sisäiset	-54941	-49501	-56138	-17306	-19174	-1868	-10 %	30,8
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-139580	-139959	-154418	-67287	-57468	9819	17 %	43,6

480 Kirjasto

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

1. **Kaikille mahdollisuus lukea** - Lukutaito on kansalaistaito. Kirjaston osaajat ja kokoelmat ovat monipuolisen lukemisen ja monilukutaidon edistämistä varten.
2. **Tukea aktiiviseen kansalaisuuteen ja hyvinvointiin** - Kirjasto opastaa tiedonlähteille ja tukee elinikäistä oppimista. Kirjasto ehkäisee syrjäytymistä
3. **Osaamista ja yhteistyötä** - Kirjastossa työskentelee osaava ja osaamistaan kehittävä henkilökunta. Kirjasto toimii valtakunnallisessa ja kansainvälisessä kirjastoverkossa. Kirjasto kehittää toimintaansa yhdessä asiakkaiden kanssa.
4. **Kaikille avoin tila** - Jokainen on tervetullut kirjastoon

Vastuhenkilö

Seija Österberg

Tehtävä

Tuottaa laadukkaita kirjastopalveluja kaikille kuntalaisille vauvasta vaariin.

Sitovia tavoitteita

1. Mediasivistyssuunnitelman laatiminen osaksi lukutaitostrategiaa.
2. Lapsiperheiden arkea tuetaan hankkimalla esim. kantoreppu, syöttötuoli, lasten melukuulokkeet ja lapsille suunnattuja tunnetaitoja ja oppimista tukevia välineitä lainattavaksi. Voidaan toteuttaa mahdollisesti yhdessä järjestöjen kanssa ja osin kierrätyksenä.

Toteuma

1-4kk:

1. Mediasivistyssuunnitelma on laadittu ja liitetty osaksi lukutaitostrategiaa.
2. Yhtenä sivistysosaston yhteisenä tavoitteena on vanhemmuuden tukeminen (LYK). Lapsiperheiden arkea on tuettu mm. hankkimalla kantoreppu, luistelutuki (RautU:lta), vastamelukuulokkeet sekä keskittymistä parantava apuvälinepaketti sekä tunnekasvatuspaketti.

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle

Taloudelliset haasteet.

Tunnusluvut ja mittarit

	2906	2020	2021	2022	2023	2024	2025	30.4.2026	Tavoite 2026 Pohjois-Savon kirjastojen ka.	Tote
Lainaajat		848	789	736	808	1153	1161	879	894	
Lainaus		33502	36307	37001	40074	36330	46858	12669	45159	
Käynnit		21415	23771	32249	37943	51734	41495	15382	28275	

Toiminnan painopistealueet 2026

Lukutaito ja lukemisen edistäminen. Vanhemmuuden tukeminen.

Kirjastopalveluiden saavutettavuuden ja esteettömyyden lisääminen.

	TP25	TA25	TA26	TOT 1-4-26	TOT 1-4-25	muutos 25 > 26	muutos %	TOT-%
C480 Kirjasto						€	25>26	per TA26
Ulkoiset tapahtumat								
Toimintatuotot	25076	12529	14177	4135	17504	13369	-76 %	29,2
Toimintakulut	-257052	-248180	-245272	-105564	-99726	5838	6 %	43,0
Toimintakate ulkoiset	-231976	-235651	-231095	-101429	-82222	19207	23 %	43,9
Sisäiset tapahtumat								
Suunnitelmapoistot	-2362	-2313	-1441	-797	-771	26	3 %	55,3
Tulot sisäiset	14198	13900	14553	4851	4649	-202		33,3
Menot sisäiset	-55413	-44390	-47780	-13900	-16073	-2173	-14 %	29,1
Toimintakate sisäiset	-43578	-32803	-34668	-9846	-12195	-2349	-19 %	28,4
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-275553	-268454	-265763	-111275	-94417	16858	18 %	41,9

KULTTUURI 490

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Kulttuuritoimi tuottaa, koordinoi ja kehittää monipuolisesti kulttuuripalveluja eri väestöryhmien saavutettavaksi. Tavoitteena on kuntalaisten hyvinvoinnin, paikallisen identiteetin vahvistaminen, vuorovaikutuksen sekä Rautalammin vetovoimaisuuden edistäminen ja yhteistyön lisääminen tasa-arvoisesti.

Vastuhenkilö

Viestintä- ja kulttuurikoordinaattori Tiina Laitinen

Tehtävä

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019)

Kunnan tehtävänä on järjestää kulttuuritoimintaa, ja tämän tehtävän toteuttamiseksi kunnan tulee:

1. edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä;
2. luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle;
3. edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa.

Kunta voi yllä mainittuja tehtäviä järjestäessään ottaa huomioon paikalliset olosuhteet ja voimavarat sekä eri väestöryhmien tarpeet.

Sitovia tavoitteita (Strategia, hyvinvointisuunnitelma ja LYK huomioiden)

1. Kulttuurikokemusten järjestäminen ja koordinoiminen eri väestöryhmien saavutettavaksi, myös yhteistyössä yhdistysten ja muiden tahojen kanssa
2. Vuorovaikutteisuuden lisääminen
3. Lapsille ja nuorille suunnitellaan (heitä kuullen) turvallisia ja esteettömiä tapahtumia

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiseksi

1. Työajan ja tiimin riittämättömyys (½ htv)
2. Kolmannen sektorin aktiivisuuden hiipuminen, mikä vaikuttaa suoraan tapahtumien ja kulttuurisisältöjen kustannuksiin, määrään, laatuun ja saavutettavuuteen
3. Viestimisen haasteet (kentän pirstaleisuus)

Tunnusluvut ja mittarit

1. Palautekyselyt valituista tapahtumista
2. kävijämäärät tapahtumissa ja yhdistys-, suunnittelu- ja kuntalaisilloissa (lasten ja nuorten osuus)
3. tapahtumien ja näyttelyiden määrä

mittari	TP2023	TP2024	TP2025	TA2026
Omien ja kumppaneiden kanssa yhteistyössä järjestettyjen kulttuuritapahtumien määrä	17	17	22	20
taidenäyttelyiden tai vastaavien lukumäärä	9	9	11	9

Toiminnan painopistealueet 2026

1. Kaikille avoimet tapahtumat ja vuorovaikutteisuuden lisääminen
2. Rautalammin Pestuumarkkinat 2026 kokonaisuuden kehittäminen edelleen (elinvoimainen tapahtuma myös tulevaisuudessa)
3. Yhteistyö yhdistysten ja ympäristökuntien kanssa

4. Lapsien ja nuorten huomiointi ohjelmatarjonnassa ja suunnittelussa.
5. Eri tapahtumien kirjalliset tuotantoraamatut (ohjeet)

	TP25	TA25	TA26	TOT 1-4-26	TOT 1-4-25	muutos 25 > 26	muutos %	TOT-%
C490 Kulttuuritoimi						€	25>26	per TA26
Ulkoiset tapahtumat								
Toimintatuotot	2503	1700	1700	0	0	0		0,0
Toimintakulut	-55586	-58798	-61127	-12727	-12418	309	2 %	20,8
Toimintakate ulkoiset	-53083	-57098	-59427	-12727	-12418	309	2 %	21,4
Sisäiset tapahtumat								
Suunnitelmapoistot	-4110	0	0	-1370	-1370	0	0 %	
Menot sisäiset	-7833	-4993	-6525	-1124	-1549	-425		17,2
Toimintakate sisäiset	-11943	-4993	-6525	-2494	-2919	-425	-15 %	38,2
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-65026	-62091	-65952	-15221	-15337	-116	-1 %	23,1

